

ОСОБЛИВОСТІ СУБ'ЄКТНОГО СКЛАДУ

права інтелектуальної власності на географічні зазначення в Україні

М. С. Ковальчук

аспірантка, Київський національний університет
імені Тараса Шевченка

Стаття присвячена дослідженню та окресленню кола суб'єктів права інтелектуальної власності на географічні зазначення за законодавством України, Європейського Союзу та відповідно до доктринальних поглядів науковців у сфері права інтелектуальної власності. Досліджуються особливості кожного суб'єкта права інтелектуальної власності на географічні зазначення та розглядається можливість звуження чи розширення суб'єктного складу.

Ключові слова: географічне зазначення, суб'єкт права інтелектуальної власності, виробники товарів, асоціації споживачів, право на реєстрацію, право на використання.

З а сучасних умов розвитку ринкових відносин в Україні важливого значення набуває створення, використання конкурентоспроможної продукції та надання широкого спектра послуг. Разом із ефективною охороною інтелектуальної власності це потребує формування відповідного механізму правомірного використання такого об'єкта інтелектуальної власності, як географічне зазначення,

і окреслення кола суб'єктів права на використання географічного зазначення.

Географічне зазначення як об'єкт права інтелектуальної власності, правова охорона географічних зазначень та зокрема суб'єктний склад права інтелектуальної власності на географічні зазначення висвітлювалися у працях вітчизняних і зарубіжних учених-дослідників: Г. О. Андрощука, М. І. Архіпової, І. А. Бізнецца, Ю. Л. Бошицького, В. А. Дозорцева,

Ю. М. Капіци, О. О. Ковальчук, А. О. Кодинця, О. В. Кохановської, І. В. Кривошеїної, Н. С. Кузнецової, Р. А. Майданика, В. Є. Макоди, Ю. С. Мельниченко, Ю. В. Носіка, О. П. Орлюк, О. А. Підпригори, О. О. Підпригори та ін.

Метою нашого дослідження є окреслення кола суб'єктів права інтелектуальної власності на географічні зазначення, визначених у законодавстві України, встановлення їх особливостей та розгляд можливості звуження чи розширення суб'єктного складу вищезазначеного права.

Суб'єктом цивільного права вважається фізична або юридична особа чи інше соціальне утворення, які законом наділені здатністю мати суб'єктивні права та нести юридичні обов'язки і, отже, бути учасниками цивільних правовідносин. Оскільки право інтелектуальної власності є підгалуззю цивільного права, такі ж саме особи можуть бути суб'єктами права інтелектуальної власності [1, с.198].

Звернемось до теорії права інтелектуальної власності, відповідно до якої суб'єкти права інтелектуальної власності поділяються на дві категорії: первинні та похідні. Першу групу складають творці об'єктів інтелектуальної власності: автори, винахідники. До другої групи відносяться будь-які фізичні та юридичні особи, які самостійно не створювали інтелектуальний продукт, однак, відповідно до Цивільного кодексу України (далі – ЦК України), іншого закону або договору їм можуть належати особисті немайнові та/або майнові права інтелектуальної власності [2, с. 344].

Чинне ж законодавство України, зокрема ЦК України у ст. 502 встановлює, що суб'єктами права на використання географічного зазначення є виробники товарів, асоціації споживачів, інші особи, визначені законом [3].

Відповідно до частини першої ст. 9 Закону України «Про охорону прав на за-

значення походження товарів» (далі – Закон) суб'єктами права на реєстрацію зазначення є:

а) особа чи група осіб, які в заявленому географічному місці виробляють товар, особливі властивості, певні якості, репутація або інші характеристики якого пов'язані з цим географічним місцем (виробники товару);

б) асоціації споживачів;

в) установи, що мають безпосереднє відношення до вироблення чи вивчення відповідних продуктів, виробів, технологічних процесів або географічних місць [4].

Виходячи з положень Закону, прослідковується розмежування на суб'єктів права на реєстрацію кваліфікованого зазначення походження товару та суб'єктів права на використання кваліфікованого зазначення. До першої категорії належать: а) особа чи група осіб, які в заявленому географічному місці виробляють товар, особливі властивості, певні якості, репутація або інші характеристики якого пов'язані з цим географічним місцем (виробники товару); б) асоціації споживачів; в) установи, що мають безпосереднє відношення до вироблення чи вивчення відповідних продуктів, виробів, технологічних процесів або географічних місць. До другої групи, а саме до суб'єктів права на використання зареєстрованого кваліфікованого зазначення походження товару мають лише виробники, які в даному географічному місці виробляють товар, особливі властивості, певні якості чи інші характеристики якого відповідають тим, що внесені до реєстру [5, с. 92].

Аналізуючи вищезазначене, можемо зробити висновок, що перелік суб'єктів права на використання географічного зазначення та коло заявників на процедуру реєстрації географічного зазначення не збігаються.

Практика свідчить, що в більшості випадків суб'єктами права інтелектуаль-

ної власності на географічне зазначення є саме виробники. Це означає, що виробники зацікавлені в реєстрації продукції в умовах ринку, оскільки їхня мета – не допустити репродукування сифікації товарів, підвладних географічній, виготовленої у регіоні, умов природними умовами чи інших умов з людським фактором.

Право використання географічного зазначення може належати як юридичним особам, так і фізичним особам, незалежно від їх громадянства та місця приналежності.

Іноземці та особи без громадянства мають рівні з громадянами України права та обов'язки відповідно до міжнародних договорів України. Інше визначено без громадянства у відношенні до державної службою з працевлаштування. Право власності реалізують представники у справах іноземної власності (патентники) [ст. 794].

Необхідно звернути увагу на те, що вимоги законодавства України щодо реєстрації географічного зазначення перелік осіб, які мають право на використання географічного зазначення, не цілком відповідає вимогам Регламенту ЄС. За законодавством ЄС таке право мають лише виробники чи підприємці, які займаються одним і тим же сільськогосподарським продуктом харчування. Як видно з практики фізичні чи юридичні особи не можуть бути визначені як виробники згідно з вимогами Регламенту Комісії (ЄС) від 14.12.2006 р., що встановлює правила імплементації Регламенту Ради (ЄС) № 510/2006 «Про географічних зазначень і заборони використання сільськогосподарських продуктів харчування». Вважається, що заявник має бути виробником у визначеному

вої власності на географічне зазначення є саме виробники. Це пояснюється тим, що виробники зацікавлені в охороні своєї продукції в умовах ринкової економіки, їхня мета – не допустити підробок, фальсифікації товарів, під виглядом продукції, виготовленої у регіонах з особливими природними умовами чи поєднанням таких умов з людським фактором [6].

Право використовувати географічне зазначення може належати як юридичним, так і фізичним особам, незалежно від їх громадянства і національної приналежності.

Іноземці та особи без громадянства мають рівні з громадянами України права та обов'язки відповідно до міжнародних договорів України. Іноземці та особи без громадянства у відносинах з Державною службою з прав інтелектуальної власності реалізують свої права через представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених) [7, с. 794].

Необхідно звернути увагу, що положення законодавства України, яким встановлюється перелік осіб, які є суб'єктами права на використання географічного зазначення, не цілком відповідає вимогам Регламенту ЄС. За законодавством ЄС таке право мають лише об'єднання виробників чи підприємств з обробки, які займаються одним і тим самим сільськогосподарським продуктом чи продуктом харчування. Як виняток, окремі фізичні чи юридичні особи можуть розглядатися як виробники згідно з вимогами Регламенту Комісії (ЄС) № 1898/2006 від 14.12.2006 р., що встановлює деталізовані правила імплементації Регламенту Ради (ЄС) № 510/2006 «Про охорону географічних зазначень і зазначень походження сільськогосподарської продукції та продуктів харчування». Ці вимоги передбачають, що заявник має бути єдиним виробником у визначеному географічно-

му місці, який бажає подати таку заявку. При цьому визначеному географічному місцю мають бути притаманні особливості, які суттєво відрізняються від особливостей сусідніх регіонів [5, с. 94].

Слід зауважити, що право на використання найменування місця походження товару (географічного зазначення) не є монопольним. Право на використання географічного зазначення може бути надане будь-якій юридичній або фізичній особі, що зареєструвала його та перебуває в тому ж географічному районі і виробляє товар (надає послуги) з тими ж властивостями. Права всіх суб'єктів за змістом є однаковими, незалежно від часу їх набуття [8, с. 130].

Також важко не погодитися з думкою А. О. Кодинця, який зазначає, що право на географічне зазначення не належить до категорії абсолютних виключних прав. Уповноважений суб'єкт позбавлений можливості його надання чи передачі іншим особам та, як наслідок, може лише особисто забезпечити використання географічного зазначення шляхом маркування продукції, що вироблена у відповідному географічному районі і має особливі властивості, зумовлені факторами, наявними в місці її виготовлення. Законодавче розмежування заявників та суб'єктів права на використання цього засобу індивідуалізації не забороняє особі, яка не є підприємцем, але у перспективі бажає здійснювати таку діяльність із використання географічного зазначення, шляхом реєстрації забезпечити правову охорону як об'єкта інтелектуальної власності та, набувши статусу суб'єкта господарювання, використовувати географічне зазначення у процесі своєї діяльності [9].

Ю. С. Мельниченко вважає, що наділення правом використання географічного зазначення інших осіб, крім товаровиробників, означає наділення таких осіб компетенцією щодо охорони чужих

інтересів. Товаровиробники є матеріально зацікавленими в належному використанні географічного зазначення. Тому, на думку згаданого науковця, наділення інших осіб елементом права на визнання позначення географічним зазначенням, по суті, є надання таким особам можливості щодо охорони чужих інтересів. Тим більше, немає потреби надання таким суб'єктам права перешкоджання незаконному використанню географічного зазначення, адже це контрольні та превентивні повноваження, які мають здійснювати компетентні державні органи [8, с. 134-135].

Тому Ю. С. Мельниченко і О. О. Ковальчук у своїх дисертаційних дослідженнях пропонують погодитися з думкою В. А. Дозорцева, який вважає, що суб'єктами права на географічне зазначення є виробники товарів з певної географічної місцевості. Існування інших суб'єктів права на географічне зазначення, крім товаровиробників, недоцільне та недоречно, оскільки вони не мають жодного стимулу для здійснення своїх прав щодо географічного зазначення, а основною функцією права на використання географічного зазначення є ідентифікація місця походження товару і відрізнення товару серед однорідних. Крім того, така особа має сама виробляти товар з особливими властивостями. Тому не допускається надання права на використання географічного зазначення суб'єкту, який займається лише посередницькою діяльністю щодо реалізації товару [5, с. 99; 8, с.135].

Тобто не вбачається можливості для існування широкого кола суб'єктів права інтелектуальної власності на географічне зазначення, а саме таких, як асоціації споживачів; установи, що мають безпосереднє відношення до вироблення чи вивчення відповідних продуктів, виробів, технологічних процесів або географічних місць [5, с. 104].

Крім того, існує досить цікава, але в той же час дискусійна думка з приводу, що географічне зазначення має бути визнано власністю тієї держави, на території якої знаходиться місцевість, на яку вказує географічне зазначення [1, с. 630].

Така позиція знайшла підтримку в українських науковців, серед яких можна зазначити О. А. Підпригоду, О. Д. Святоцького, В. Л. Петрова. Прихильники цієї теорії стверджують, що право на географічне зазначення – це право, яке належить державі та складається із двох повноважень: право на розпорядження та право на використання географічного зазначення. Право на розпорядження реалізується державою шляхом наділення товаровиробників правом на використання географічних зазначень на підставі нормативних актів, прийнятих компетентними державними органами. Йдеться про те, що держава видає свідоцтва заявникам і анулює їх у разі недотримання обов'язкових для певного вигляду товару вимог та визначає строки використання цього об'єкта. Але право на розпорядження у держави виникає тільки з моменту його реєстрації, ініціатором якого є перелічені у ст. 9 Закону суб'єкти, до яких не належать державні органи. Незареєстроване географічне зазначення є суто географічною назвою країни, місцевості, району тощо. Тобто держава, в особі уповноважених органів, не може з власного бажання зареєструвати географічне зазначення, а тому і не зможе отримати відповідні повноваження на цей об'єкт. Спостерігається взаємозалежність між державою та ініціаторами реєстрації географічного зазначення. Право використання географічного зазначення з боку держави реалізується у вигляді стягнення збору із заявника у державний бюджет при видачі свідоцтва. Цими діями держава частково делегує право на вико-

ристання товаровиробнику, реалізує надане йому безпосередньо, на упаковці, в реалізаційних вивісках тощо [5, с. 100].

Із вищенаведеною думкою погоджується А. А. Афян, який вважає, що держава не має жодної із властивостей характерних для власності: склад, володіння, користувач, використання [10, с. 57].

Ю. С. Мельниченко у своїй роботі також приходить до висновку, що держава України не може бути ініціатором українських географічних зазначень [136].

На наш погляд, об'єктом права є думка О. О. Ковальчука, що держава є пасивним суб'єктом права інтелектуальної власності на географічне зазначення, яка має право щодо розпорядження географічним зазначенням самостійно ініціювати повноважень. Варто підкреслити сутність у національному законодавстві чітких положень, які б

Список використаних джерел

1. Право інтелектуальної власності на географічне зазначення / [За ред. О. А. Підпригоду]. – К.: Ін Юре, 2004. – 672 с.
2. Харитонов Є. О., Санінін С. В. Географічне зазначення. – М.: Юридична література, 2005. – 776 с.
3. Цивільний кодекс України. – 2003. – №№ 1698, 1699, 1700, 1701, 1702, 1703, 1704, 1705, 1706, 1707, 1708, 1709, 1710, 1711, 1712, 1713, 1714, 1715, 1716, 1717, 1718, 1719, 1720, 1721, 1722, 1723, 1724, 1725, 1726, 1727, 1728, 1729, 1730, 1731, 1732, 1733, 1734, 1735, 1736, 1737, 1738, 1739, 1740, 1741, 1742, 1743, 1744, 1745, 1746, 1747, 1748, 1749, 1750, 1751, 1752, 1753, 1754, 1755, 1756, 1757, 1758, 1759, 1760, 1761, 1762, 1763, 1764, 1765, 1766, 1767, 1768, 1769, 1770, 1771, 1772, 1773, 1774, 1775, 1776, 1777, 1778, 1779, 1780, 1781, 1782, 1783, 1784, 1785, 1786, 1787, 1788, 1789, 1790, 1791, 1792, 1793, 1794, 1795, 1796, 1797, 1798, 1799, 1800, 1801, 1802, 1803, 1804, 1805, 1806, 1807, 1808, 1809, 1810, 1811, 1812, 1813, 1814, 1815, 1816, 1817, 1818, 1819, 1820, 1821, 1822, 1823, 1824, 1825, 1826, 1827, 1828, 1829, 1830, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835, 1836, 1837, 1838, 1839, 1840, 1841, 1842, 1843, 1844, 1845, 1846, 1847, 1848, 1849, 1850, 1851, 1852, 1853, 1854, 1855, 1856, 1857, 1858, 1859, 1860, 1861, 1862, 1863, 1864, 1865, 1866, 1867, 1868, 1869, 1870, 1871, 1872, 1873, 1874, 1875, 1876, 1877, 1878, 1879, 1880, 1881, 1882, 1883, 1884, 1885, 1886, 1887, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897, 1898, 1899, 1900, 1901, 1902, 1903, 1904, 1905, 1906, 1907, 1908, 1909, 1910, 1911, 1912, 1913, 1914, 1915, 1916, 1917, 1918, 1919, 1920, 1921, 1922, 1923, 1924, 1925, 1926, 1927, 1928, 1929, 1930, 1931, 1932, 1933, 1934, 1935, 1936, 1937, 1938, 1939, 1940, 1941, 1942, 1943, 1944, 1945, 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959, 1960, 1961, 1962, 1963, 1964, 1965, 1966, 1967, 1968, 1969, 1970, 1971, 1972, 1973, 1974, 1975, 1976, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1990, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679, 2680, 2681, 2682, 2683, 2684, 2685, 2686, 2687, 2688, 2689, 2690, 2691, 2692, 2693, 2694, 2695, 2696, 2697, 2698, 2699, 2700, 2701, 2702, 2703, 2704, 2705, 2706, 2707, 2708, 2709, 2710, 2711, 2712, 2713, 2714, 2715, 2716, 2717, 2718, 2719, 2720, 2721, 2722, 2723, 2724, 2725, 2726, 2727, 2728, 2729, 2730, 2731, 2732, 2733, 2734, 2735, 2736, 2737, 2738, 2739, 2740, 2741, 2742, 2743, 2744, 2745, 2746, 2747, 2748, 2749, 2750, 2751, 2752, 2753, 2754, 2755, 2756, 2757, 2758, 2759, 2760, 2761, 2762, 2763, 2764, 2765, 2766, 2767, 2768, 2769, 2770, 2771, 2772, 2773, 2774, 2775, 2776, 2777, 2778, 2779, 2780, 2781, 2782, 2783, 2784, 2785, 2786, 2787, 2788, 2789, 2790, 2791, 2792, 2793, 2794, 2795, 2796, 2797, 2798, 2799, 2800, 2801, 2802, 2803, 2804, 2805, 2806, 2807, 2808, 2809, 2810, 2811, 2812, 2813, 2814, 2815, 2816, 2817, 2818, 2819, 2820, 2821, 2822, 2823, 2824, 2825, 2826, 2827, 2828, 2829, 2830, 2831, 2832, 2833, 2834, 2835, 2836, 2837, 2838, 2839, 2840, 2841, 2842, 2843, 2844, 2845, 2846, 2847, 2848, 2849, 2850, 2851, 2852, 2853, 2854, 2855, 2856, 2857, 2858, 2859, 2860, 2861, 2862, 2863, 2864, 2865, 2866, 2867, 2868, 2869, 2870, 2871, 2872, 2873, 2874, 2875, 2876, 2877, 2878, 2879, 2880, 2881, 2882, 2883, 2884, 2885, 2886, 2887, 2888, 2889, 2890, 2891, 2892, 2893, 2894, 2895, 2896, 2897, 2898, 2899, 2900, 2901, 2902, 2903, 2904, 2905, 2906, 2907, 2908, 2909, 2910, 2911, 2912, 2913, 2914, 2915, 2916, 2917, 2918, 2919, 2920, 2921, 2922, 2923, 2924, 2925, 2926, 2927, 2928, 2929, 2930, 2931, 2932, 2933, 2934, 2935, 2936, 2937, 2938, 2939, 2940, 2941, 2942, 2943, 2944, 2945, 2946, 2947, 2948, 2949, 2950, 2951, 2952, 2953, 2954, 2955, 2956, 2957, 2958, 2959, 2960, 2961, 2962, 2963, 2964, 2965, 2966, 2967, 2968, 2969, 2970, 2971, 2972, 2973, 2974, 2975, 2976, 2977, 2978, 2979, 2980, 2981, 2982, 2983, 2984, 2985, 2986, 2987, 2988, 2989, 2990, 2991, 2992, 2993, 2994, 2995, 2996, 2997, 2998, 2999, 3000, 3001, 3002, 3003, 3004, 3005, 3006, 3007, 3008, 3009, 3010, 3011, 3012, 3013, 3014, 3015, 3016, 3017, 3018, 3019, 3020, 3021, 3022, 3023, 3024, 3025, 3026, 3027, 3028, 3029, 3030, 3031, 3032, 3033, 3034, 3035, 3036, 3037, 3038, 3039, 3040, 3041, 3042, 3043, 3044, 3045, 3046, 3047, 3048, 3049, 3050, 3051, 3052, 3053, 3054, 3055, 3056, 3057, 3058, 3059, 3060, 3061, 3062, 3063, 3064, 3065, 3066, 3067, 3068, 3069, 3070, 3071, 3072, 3073, 3074, 3075, 3076, 3077, 3078, 3079, 3080, 3081, 3082, 3083, 3084, 3085, 3086, 3087, 3088, 3089, 3090, 3091, 3092, 3093, 3094, 3095, 3096, 3097, 3098, 3099, 3100, 3101, 3102, 3103, 3104, 3105, 3106, 3107, 3108, 3109, 3110, 3111, 3112, 3113, 3114, 3115, 3116, 3117, 3118, 3119, 3120, 3121, 3122, 3123, 3124, 3125, 3126, 3127, 3128, 3129, 3130, 3131, 3132, 3133, 3134, 3135, 3136, 3137, 3138, 3139, 3140, 3141, 3142, 3143, 3144, 3145, 3146, 3147, 3148, 3149, 3150, 3151, 3152, 3153, 3154, 3155, 3156, 3157, 3158, 3159, 3160, 3161, 3162, 3163, 3164, 3165, 3166, 3167, 3168, 3169, 3170, 3171, 3172, 3173, 3174, 3175, 3176, 3177, 3178, 3179, 3180, 3181, 3182, 3183, 3184, 3185, 3186, 3187, 3188, 3189, 3190, 3191, 3192, 3193, 3194, 3195, 3196, 3197, 3198, 3199, 3200, 3201, 3202, 3203, 3204, 3205, 3206, 3207, 3208, 3209, 3210, 3211, 3212, 3213, 3214, 3215, 3216, 3217, 3218, 3219, 3220, 3221, 3222, 3223, 3224, 3225, 3226, 3227, 3228, 3229, 3230, 3231, 3232, 3233, 3234, 3235, 3236, 3237, 3238, 3239, 3240, 3241, 3242, 3243, 3244, 3245, 3246, 3247, 3248, 3249, 3250, 3251, 3252, 3253, 3254, 3255, 3256, 3257, 3258, 3259, 3260, 3261, 3262, 3263, 3264, 3265, 3266, 3267, 3268, 3269, 3270, 3271, 3272, 3273, 3274, 3275, 3276, 3277, 3278, 3279, 3280, 3281, 3282, 3283, 3284, 3285, 3286, 3287, 3288, 3289, 3290, 3291, 3292, 3293, 3294, 3295, 3296, 3297, 3298, 3299, 3300, 3301, 3302, 3303, 3304, 3305, 3306, 3307, 3308, 3309, 3310, 3311, 3312, 3313, 3314, 3315, 3316, 3317, 3318, 3319, 3320, 3321, 3322, 3323, 3324, 3325, 3326, 3327, 3328, 3329, 3330, 3331, 3332, 3333, 3334, 3335, 3336, 3337, 3338, 3339, 3340, 3341, 3342, 3343, 3344, 3345, 3346, 3347, 3348, 3349, 3350, 3351, 3352, 3353, 3354, 3355, 3356, 3357, 3358, 3359, 3360, 3361, 3362, 3363, 3364, 3365, 3366, 3367, 3368, 3369, 3370, 3371, 3372, 3373, 3374, 3375, 3376, 3377, 3378, 3379, 3380, 3381, 3382, 3383, 3384, 3385, 3386, 3387, 3388, 3389, 3390, 3391, 3392, 3393, 3394, 3395, 3396, 3397, 3398, 3399, 3400, 3401, 3402, 3403, 3404, 3405, 3406, 3407, 3408, 3409, 3410, 3411, 3412, 3413, 3414, 3415, 3416, 341

ць цікава, але думка з приводу зазначення має бути зважена, на території, на яку зазначення [1, с. 630].

за підтримки, серед яких А. Підпригорова, Л. Петрова. Вони стверджують, що зазначення – це не тільки в державі та складі, але й на використанні. Право зазначається державою виробника географічних нормативних актів, державою про те, що заявникам повинно бути вимога використання цього розпорядження з моменту виходу якого є переклади, до яких належать. Незареєстровані є суто приватні, місцеві держави, в особі яких не може з власної ініціативи географічне зазначення може отримати на цей об'єкт. Відповідальність між державою та реєстрації географічних зазначень. Право використання зазначення з боку держави в інтересах державного бюджету. Цими діями державою на вико-

ристання товаровиробнику, який, у свою чергу, реалізує надане право шляхом застосування його безпосередньо на товарах, на упаковці, в рекламі, проспектах, вивісках тощо [5, с. 100].

Із вищенаведеною думкою не погоджується А. А. Афян, який зазначає, що держава не має жодної із правомочностей, характерних для власника, як, наприклад, володіння, користування, розпорядження [10, с. 57].

Ю. С. Мельниченко у своїй дисертаційній роботі також прийшла до висновку, що держава Україна не є володільцем українських географічних зазначень [8, с. 136].

На наш погляд, обґрунтованою і цікавою є думка О. О. Ковальчук, яка вважає, що держава є пасивним суб'єктом права інтелектуальної власності на географічне зазначення, яка має повноваження щодо розпорядження та використання географічного зазначення, але не може самостійно ініціювати реалізацію своїх повноважень. Варто підкреслити, що відсутність у національному законодавстві чітких положень, які б визначали держа-

ву як суб'єкт права інтелектуальної власності, не дає приводу вважати, що держава не є таким суб'єктом. О. О. Ковальчук пропонує розширити компетенцію Державної служби інтелектуальної власності в частині можливості самостійно ініціювати реєстрацію нових географічних зазначень. Це сприятиме зменшенню кількості перетворень географічних зазначень на видову назву та їх неправомірне використання. Внесення в законодавство додаткових повноважень стимулюватиме якісне виробництво товару під відповідним географічним зазначенням і підвищить його репутацію на міжнародних ринках [5, с. 104].

Підсумовуючи, можемо зробити висновок, що суб'єктами права інтелектуальної власності на географічні зазначення можна визнати виробників товарів (послуг) чи групи (асоціації) виробників товарів (послуг), особливі властивості, якості, репутація або інші характеристики яких пов'язані з цим географічним місцем, а також державу як пасивного суб'єкта права інтелектуальної власності на географічне зазначення.

Список використаної літератури

1. Право інтелектуальної власності : академічний курс : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / [За ред. О. А. Підпригори, О. Д. Святоцького]. – [2-е вид., перероб. та доп.]. – К. : Ін Юре, 2004. – 672 с.
2. Харитонов Є. О., Саниахметова Н. О. Цивільне право України : підруч. – К. : Істина, 2005. – 776 с.
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №№ 40-44. – Ст. 356.
4. Закон України «Про охорону прав на зазначення походження товарів» від 16. 06.1999 р. № 752-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 32. – Ст. 267.
5. Ковальчук О. О. Право інтелектуальної власності на географічне зазначення в Україні та країнах Європейського Союзу: цивільно-правовий аспект : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / О. О. Ковальчук. – К., 2014. – 197 с.
6. Правові засоби індивідуалізації товарів, послуг та учасників цивільного обігу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://lib.mdpu.org.ua/e-book/gapotiy_intelect/kurs/t5.htm

7. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України : у 2 т. / [За ред. О. В. Дзери (кер. авт. кол.), Н. С. Кузнецової, В. В. Луця]. – [4-е вид., перероб. і доп.]. – К. : Юрінком Інтер, 2011. – Т. 1. – 808 с.
8. Мельниченко Ю. С. Цивільно-правова охорона права на географічне зазначення в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Ю. С. Мельниченко. – Х., 2011. – 199 с.
9. Кодинець А. О. Право на засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг : [моногр.] / А. О. Кодинець. – К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2007. – 312 с.
10. Афян А. А. Географічні зазначення : que prodest? / А. А. Афян // Інтелектуальна власність. – 2007. – № 10. – С. 56-62.

Стаття надійшла до редакції: 19.01.2015.

Feature subjective composition intellectual property rights to geographical indications in Ukraine

M. S. Kovalchuk

The article investigates the range of subjects intellectual property rights to geographical indications under the laws of Ukraine, the European Union and in accordance with the doctrinal beliefs of scientists in the field of intellectual property. The article deals with the peculiarities of each subject of intellectual property rights on geographical indications, and the possibility of narrowing or widening the subject composition.

Keywords: geographical indication, the subject of intellectual property rights, goods manufacturers, consumer associations, the right to register, the right to use.

Received: 19.01.2015.

Особенности субъектного состава права интеллектуальной собственности на географические указания в Украине

М. С. Ковальчук

Статья посвящена исследованию круга субъектов права интеллектуальной собственности на географические указания по законодательству Украины, Европейского Союза и в соответствии с доктринальными взглядами ученых в сфере интеллектуальной собственности. В статье исследуются особенности каждого субъекта права интеллектуальной собственности на географические указания и рассматривается возможность сужения или расширения субъектного состава.

Ключевые слова: географическое указание, субъект права интеллектуальной собственности, производители товаров, ассоциации потребителей, право на регистрацию, право на использование.

Получено: 19.01.2015.

Пра статус

при здійс
зовнішнь
діяльність
регулюво

Правовідносини у сфері економічної діяльності (ЗЕД), можна розглядати як одну з груп: адміністративно-правові, цивільні щодо регулювання економіки, а також господарсько-правові, які здійснюються з безпосереднього її здійснення. Практика здійснення економічної діяльності, а також